

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÇALIŞMA DEFTERİ

TARİH 10

Ünite

BEYLİKTE DEVLETE OSMANLI MEDENİYETİ

Konu

- OSMANLI DEVLETİ'NDE ASKERİ SINIF
- Osmanlıda İlim ve İlmiye Sınıfı
- Medreseler ve Tekkeler

- HALK KÜLTÜRÜ VE KİTABİ KÜLTÜR
- II. Murad'ın Kültürel Faaliyetleri
- Şair Sultanlar

OGM
MATERYAL

<http://ogmmateryal.eba.gov.tr>

5.
SAYI

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışma defterinde öğretim süreçleri içerisinde kazandığınız bilgi ve becerileri kullanmanıza olanak tanıyacak çeşitli düzeylerde ve yapılarda etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinliklerle hem okulda işlemiş olduğunuz konuları tekrar etme hem de akademik gelişiminizi izleme imkânı bulacaksınız. Bu amaçla hazırlanan çalışma defterinde yer alan etkinlikler, bilişsel alan basamaklarını içerecek şekilde yapılandırılmıştır.

Çalışma defterinde boşluk doldurma, eşleştirme, çoktan seçmeli, açık uçlu, kısa cevaplı madde tipi etkinliklerinin yanı sıra bil-bul-çöz, kelime avı ve sudoku gibi içeriklerle keyifli vakit geçirmenizi sağlayan etkinlikler de yer almaktadır. Ayrıca “Hatırlıyor muyum?” bölümüyle akademik açıdan öz değerlendirmenizi yapabilecek ve eksik olduğunuz konuları karekodlar aracılığıyla tekrar etme fırsatı bulacaksınız.

Alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış olan bu çalışma defteri ile akademik gelişiminize katkı sunmayı amaçlamaktayız. Bu çalışmanın eğitim hayatınızda olumlu yansımalarını görmek dileğiyle...

Hatırlıyor muyum?

Aşağıdaki bilgileri hatırlayıp hatırlamadığınızı ilgili bölüme işaretleyiniz. Puan durumunuza göre aşağıdaki karekodları okutarak konu eksiklerinizi tamamlayınız.

1

Osman Bey'den itibaren fethedilen bölgelere kadı tayin edilerek buralarda adaletin zamanında teminine çalışılmıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

2

Osmanlı Devleti'nde bilinen ilk medrese Orhan Gazi tarafından İznik'te yaptırılmış olup, bu medreseye atanan ilk müderris Türk âlim ve mütefekkir Şerefüddin Davud-i Kayseri'dir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

3

Osmanlılarda ilmiye sınıfının başlıca üç görevi vardır: Eğitim-öğretimin sürdürülmesi, idari ve adli hizmetlerin görülmesi ve sosyal, idari ve askerî konularda dinî görüşün açıklanmasıdır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

4

İlmiye sınıfı içerisinde eğitim ve öğretim görevini üstlenen ulema, derecelerine uygun medreselerde müderrislik yapmış ve mesleki başarı gösterenler ülkenin önemli medreselerine atanmıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

5

Osmanlı devlet teşkilatında kadıların adli görevi yanında idari, beledi, askerî, mali ve noterlik alanlarında da görev ve yetkileri bulunmaktaydı.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

6

Vakıfların denetçisi olan kadılar; asayiş kuvvetlerinin, belediye hizmetlilerinin ve zabıta görevlilerinin de amiriydi.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

Hatırlıyor muyum?

7

Kadı tayini, ilk defa Osman Gazi tarafından yapılmış olup, bu göreve, kayınpederi Şeyh Edebalı'nın talebesi Dursun Fakih'i uygun görmüş ve Karacahisar'a kadı olarak atamıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

8

Osmanlı Devleti'nde medreseler, İslami ilimleri üst düzeyde öğretmek insanları yararına sunmayı amaçlamıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

9

Medreselerde tefsir, hadis, kelam ve fıkıh gibi temel İslami ilimlerin yanında matematik, astronomi, fizik, mantık ve felsefe gibi akli ilimler de okutulmuştur.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

10

Osmanlı müderrisleri akli ilimlerden özellikle mantık ve matematiğe önem vermiştir. Osmanlılarda iyi kadı olmanın yolu matematik ve astronomi gibi bilimleri de bilmekten geçmiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

11

Medreseler; Osmanlı Devleti'nde âlimlerin yetiştirildiği, bilginin üretildiği yerdir. Orhan Bey'den itibaren diğer padişahlar da Bursa ve Edirne'de çeşitli medreseler yaptırmıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

12

Medreseler, müderrislerinin yevmiyelerine göre 20'li, 40'lı, 60'lı medreseler şeklinde derecelendirilmiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

Hatırlıyor muyum?

13

En yüksek dereceli medreseler Fatih Sultan Mehmet'in yaptırdığı Sahn-ı Seman ve Kanuni Sultan Süleyman'ın yaptırdığı Süleymaniye Medreseleriydi.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

14

Fatih ve Kanuni Dönemi'nde medreseler geliştirilerek alt bölümler oluşturulmuş ve hadis araştırmaları için Darülhadis, tıp eğitimi için Darüttıp, Kur'an'ın okunması ve ezberlenmesi için Darülkurra gibi ihtisas medreseleri kurulmuştur.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

15

Osmanlı Devleti'nde cami ve kütüphanelerde de medrese eğitimine benzer bir eğitim verilmiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

16

Dini ve felsefi konulara ilgi duyan Fatih, ulema ile yakın ilişkiler kurmuş, birçok ilmi konunun tartışılmasını teşvik etmiştir. Bunun sonucu olarak Türk dünyasının önemli bilim insanları ya da onların yetiştirdiği kişilerden Akşemseddin ve Ali Kuşçu gibi âlimler Fatih'in yanında yer almıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

17

Akşemseddin, fetihten sonra Ayasofya'da kılınan ilk cuma namazında hutbeyi okumuş, Sahn-ı Seman medreseleri yapılıncaya kadar medrese olarak kullanılan Zeyrek Camisi'nde ders vermiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

18

Ali Kuşçu, İstanbul'un enlem ve boylamını belirlemek için çalışmalar yapmış ve günümüzde kabul edilen değerlere yaklaşık bir değer bulmuştur.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

Hatırlıyor muyum?

19

Matematik ve gök bilimine ilgi gösteren Uluğ Bey, Semerkand Medresesi'ni kurmuş; devrin en büyük rasathanesi olan Semerkand Gözlemevi'ni de yaptırmıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

20

Gök bilim kataloglarının en mükemmeli olan "Zîc-i Uluğ Bey", günümüze kadar konumsal gök biliminin temel kitabı olarak kullanılmıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

21

Osmanlı Devleti'nde, geniş ve zengin bir kültürel birikim oluşmuştur. Farklı kültürlerin katkılarıyla oluşan bu birikim, tarih boyunca yazılı veya sözlü olarak kuşaktan kuşağa aktarılmıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

22

Kültürün yazılı olarak aktarılmasında çoğunlukla ferman, berat, ahitname gibi devlet yayınları ile telif veya tercüme kitap, risale ve minyatür vb. kullanılmıştır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

Hatırlıyor muyum?

23

Osmanlı padişahları, kuruluştan itibaren şair ve bilim insanlarıyla yakın ilişki içinde olmuş ve Türk dilinin gelişimini hızlandırmışlardır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

24

II. Murad Dönemi'nde âlimler Türkçe eser yazma konusunda teşvik edilmiştir.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

25

Osmanlı padişahları içerisinde 23 tanesi divan sahibi, 12 tanesi hattat, 8 tanesi müzisyen ve bestekârdır. Resimle ilgilenen, değişik sanatlarda bilgisi olanlar ve ilmî eser yazarlar da vardır.

Hatırlıyorum
2 Puan

☐

Kısmen Hatırlıyorum
1 Puan

☐

Hatırlamıyorum
0 Puan

☐

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

PUAN

00-32

KONUYU TEKRAR ETMELİSİNİZ

PUAN

33-40

ÇALIŞMALISINIZ

PUAN

41-50

ÇOK İYİ

TOPLAM PUANINIZ

1- 25
arası maddeler
için karekodu
okutun

Eşleştirme - 1

Aşağıda verilen I.sütundaki bilgilerle II.sütundaki bilgileri eşleştiriniz.

ŞAİR SULTANLAR

1	II. Murad	☐	MUHİBBÎ	A
2	Fatih Sultan Mehmet	☐	MURÂDÎ	B
3	II. Bayezid	☐	AVNÎ	C
4	Yavuz Sultan Selim	☐	ADLÎ	Ç
5	Kanuni Sultan Süleyman	☐	SELİMÎ	D

Eşleştirme - 2

Aşağıda verilen I.sütundaki bilgilerle II.sütundaki bilgileri eşleştiriniz.

MÜDERRİS OLMAK

1	Yazıcızâde Mehmet Efendi	☐	MUHAMMEDİYYE	A
2	Mercimek Ahmed	☐	KÂBUSNÂME	B
3	Şeyhî	☐	HÜSREV VE ŞİRİN	C
4	Molla Arif Ali	☐	DANİŞMENDNÂME	Ç
5	Yazıcızâde Ali	☐	TEVÂRİH-İ ÂL-İ SELÇUK	D
6	Uluğ Bey	☐	ZİC-İ ULUĞ BEY	E
7	Ali Kuşçu	☐	RİSALETU'L FETHİYYE	F
8	Âşık Paşa	☐	GARİPNAME	G

Boşluk Doldurma

Aşağıda karışık olarak verilen kavramları metinde doğru boşluklara yerleştiriniz.

İstanbul	Ali Kuşçu	Takiyüddin	Şeyhî	II. Murad
Osman	Fuzûlî	Mercimek Ahmed	Kanuni Sultan Süleyman	Orhan
mülazemet	Fatih Sultan Mehmet	İznik	talebe	Şeyhülislam
dânişmend	Uluğ Bey	Molla Arif Ali	Müftü	suhte
Sahn-ı Seman Medreseleri	Akşemseddin	Yavuz Sultan Selim	Tetimme	Yazıcızâde Ali
	Bursa	I. Murad	Dâvûd-i Kayserî	

1. Bey'den itibaren fethedilen bölgelere kadı tayin edilerek buralarda adaletin zamanında teminine çalışılmıştır.
2. Osmanlı Devleti'nde bilinen ilk medrese Gazi tarafından 'te yaptırılmıştır. ya da gibi isimler de kullanılmıştır.
4. Osmanlı Devleti'nde medreseyi bitirenlerden kadılığı isteyenler,ler, belirli davalarda kadıların veya özel kişilerin sorularına dair İslami kaynaklara dayanarak fetvalar hazırlamıştır.ten sonra bir kasaba kadısı olabilirdi.
5.ler, belirli davalarda kadıların veya özel kişilerin sorularına dair İslami kaynaklara dayanarak fetvalar hazırlamıştır.
6. Dönemi'nde müftüler de kadılar gibi teşkilatlandırılmış ve şeyhülislamlık makamı ortaya çıkmıştır.
7., dinî hükümleri yorumlamada en yetkili kişidir.
8., Fatih Camisi'nin etrafında sekiz yüksek medrese ve bu medreselerin arkasında "....." adıyla bilinen sekiz küçük medreseden oluşmaktaydı.
9., fetihten sonra Ayasofya'da kılınan ilk cuma namazında hutbeyi okumuştur.
10., Osmanlı Devleti'nde Hoca Sinan Paşa, Molla Lütfi ve Mehmet (Mirim) Çelebi gibi kıymetli gök bilimcilerinin yetişmesini sağlamıştır.
11. 1836'da yayınlanan 4 ciltlik Ay haritasındaki kraterlerden birine ismi verilmiştir.
12., kendi kurduğu saray kütüphaneleri dışında ülkenin çeşitli şehirlerinde yaptırılan külliye, cami ve medreselerde içerisinde de çok sayıda kütüphane kurmuştur.
13., bilim, kültür, sanat ve eğitim alanlarında önemli merkezler olan Urfa, Kahire, İskenderiye, Halep, Kudüs, Şam'daki kültür ve sanat eserlerini İstanbul'a getirtmiştir.
14. Kanuni Sultan Süleyman , ünlü Macar Kralı Matthias Corvinus'a, (1458- 1490) ait kütüphaneden bazı kitapların 'a getirilmesini istemiştir.
15.'nin "Tevârih-i Âl-i Selçuk" adlı eseri ile çeviri eserler olan.....'nin "Danişmend-nâme"si, 'nin "Hüsrev ve Şirin"i ve 'in "Kâbusnâme"si II. Murad Devri'ne aittir.
16. Osmanlı padişahları arasındaki ilk şair padişah 'dır.

Aşağıda yer alan çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1.

Tarih öğretmeni Sinan Bey, öğrencilerine günümüzde Osmanlı Devletine ait mimari eserlerin görülebileceği ülkeleri değişik renklerle boyamak suretiyle göstermelerini istemiştir. Bunun üzerine öğrencilerden;

- I. Mehmet: Pembe renk ile Trablusgarp'ı
- II. Gökçe: Kırmızı renk ile Anadolu'yu
- III. Başak: Mavi renk ile Mısır'ı
- IV. Ferhat: Yeşil renk ile Romanya ve Bulgaristan'ı
- V. Özgür: Turuncu renk ile Sicilya Adası'nı boyamak suretiyle cevaplarını vermişlerdir.

Bu duruma göre Sinan öğretmenin sorusuna hangi öğrenci yanlış cevap vermiştir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Osmanlı padişahları iyi birer devlet idarecisi olmalarının yanı sıra sanat ve edebiyat konusunda da kendilerini oldukça geliştirmişlerdi. Bunda Osmanlı sultanlarının sanatçıları ve bilim insanlarını desteklemesinin payı büyüktür. İyi bir eğitimden geçen Osmanlı şehzadeleri ve sultanları, genelde musikiye ve şiire ilgi gösterdiler. Osmanlı sultanları devrin ünlü şairleriyle dostluklar kurarak, şiir sohbetlerinde bulundular. Daha ilköğrenimleri sırasında kuvvetli bir dil ve edebiyat eğitimi alan sultanlardan pek çoğu şiir yazdı. Bir kısmı da divan tertip edecek kadar şairlik vasıflarını ön plana çıkardı. Osmanlı padişahlarının çoğu tekke eğitimi ve terbiyesi çerçevesinde eğitim aldıklarından; şiirleri de genelde dinî ve tasavvuf içeriklidir.

Paragrafa göre aşağıda verilen Osmanlı hükümdarlarından hangisi "Şair Padişahlar" arasında yer almaz?

- A) Orhan Bey B) II. Murat C) II. Mehmet
D) I. Selim E) I. Süleyman

3. Tarih öğretmeni Yavuz Bey'in Anadolu'nun İslamlaşmasına katkıları bulunan tasavvuf liderlerinin adlarını yazmaya yönelik sorduğu sınav sorusuna öğrencisi Mehmed Ali'nin verdiği cevap şu şekildedir.

- I. Ahi Evran
- II. İmam Gazali
- III. Hacı Bektaşî Veli
- IV. Mevlana Celaleddin Rumi
- V. Hacı Bayram Veli

Buna göre Mehmed Ali'nin verdiği cevaplardan hangisi Anadolu'nun İslamlaşmasına katkıda bulunan tasavvuf liderlerinden biri değildir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Sözlü kültür sayesinde Anadolu halkı yüzyıllar boyunca kendi dil, kültür ve beğenilerini koruyup geliştirme imkânı bulmuştur. Toplumsal sevinçler, kederler ve üzüntüler sözlü halk kültürü sayesinde Osmanlı halkının dayanışma ve kaynaşmasını güçlendirmiştir. Sözlü kültür ürünleri aynı zamanda halkın ortak duygu ve düşüncelerini dile getirmeleri bakımından Türk kültürünün korunmasında ve yaşatılmasında önemli bir işleve sahip olmuştur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi sözlü kültür öğelerinden biri değildir?

- A) Destanlar
B) Halk hikâyeleri
C) Roman
D) Karagöz
E) Mânî

5. Erken Dönem diye bilinen Osmanlı mimarisinin temel ögesini külliye, külliye'nin ana unsurunu ise camiler oluşturmuştur. Osmanlı mimari anlayışında farklı planlarda yapılan çok sayıda cami ön plana çıktı. Osmanlı Erken Dönemi'ne ait ilk eserler genelde İznik, Bursa ve Edirne'de inşa edilmiştir.

Buna göre,

- I. İznik Hacı Özbek Cami
- II. Bursa Ulu Cami
- III. Edirne Selimiye Cami

eserlerinden hangileri Osmanlı Devleti Erken Dönem mimari eserleri arasında yer alır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

6.

Tarih Öğretmeni Osmanlı devletinin yaklaşık olarak 400 yıl yönetildiği merkez olan Topkapı sarayını öğrencilerine detaylı bir şekilde anlatmıştır.

Buna göre,

- I. II. Bayezid
- II. II. Mehmed
- III. I. Selim

Osmanlı padişahlarından hangilerinin Topkapı Sarayı'nı kullanarak devleti yönettiği söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

7.

“... Bu ülke törelerinden biri de, bir şehirde hükümdar bulunmadığı takdirde ahilerin hükümeti yönetmeleridir. Ahi, kudreti ölçüsünde geleni gideni ağırlar, giydire, altına binek çeker, davranışları, buyrukları, binışleri ile aynen bir hükümdarı andırır.” İBN-İ BATUTA

İbn-i Batuta bu sözleri ile ahilerin;

- I. Siyasi
- II. Dinî
- III. Sosyal
- IV. Askerî
- V. İdari

yönlerinden hangilerini ön plana çıkarmıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız IV
- D) I, III ve V
- E) II, III, IV ve V

8.

Tarih Öğretmeni, Osmanlı Devletinde gelişen sanat dalları hakkında öğrencilere sunum yaptıktan sonra yukarıdaki görseli öğrencilerine göstermiş ve bu görselin oluşturulabilmesi için hangi sanat dalı ve tekniğin kullanılabileceğini öğrencilerine sormuştur. Bu soruya öğrenciler,

- I. Tezhip sanatı
- II. Hat sanatı
- III. Minyatür sanatı
- IV. Ciltçilik
- V. Ebru sanatı

cevaplarını vermiştir.

Buna göre soruya verilen cevaplardan hangileri doğrudur?

- A) I ve II
- B) II, III ve V
- C) I, II ve IV
- D) I, II ve V
- E) I, III ve V

9. Aşağıdaki tabloda Osmanlı Devletinde görülen sanat dalları ile ilgili açıklamalar verilmiştir.

	KAVRAM	AÇIKLAMA
I.	Mücellit:	Vitray sanatı ile uğraşan kişi.
II.	Ebruzen:	Ebru sanatı ile uğraşan kişi.
III.	Hattat:	Hat sanatı ile uğraşan kişi.
IV.	Müzehhip:	Tezhip sanatı ile uğraşan kişi.
V.	Kündekâr :	Ahşap işçiliği ile uğraşan sanatkar.

Buna göre hangi açıklama yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

10.

Divana gelen davalara, kadı ve müderrislerin atama ya da görevden alma işlerine bakardı. Salı ve çarşamba günleri hariç haftanın diğer günleri kendi makamında divan kurar. Divan-ı Hümayunda görüşülecek kadar önem taşımayan şer'i ve hukuki meselelerle ilgilenirdi. Padişah sefere çıktığında onunla birlikte giderdi. 1480 yılına kadar sayıları bir iken bu tarihten sonra ihtiyaçlar doğrultusunda sayıları ikiye çıkarılmıştır.

Fatih Kanunnamesine göre padişaha ait malların vekilidir. Onun izni olmadan hazineden harcama yapılmasına izin verilmezdi. Ülke toprakları genişleyip mali işlerin zamanla artması nedeniyle Anadolu ve Rumeli olmak üzere sayıları ikiye çıkarılmıştır. Devletin mali sıkıntı içerisine girdiği 17. yüzyıldan itibaren görev ve sorumlulukları daha da önem kazanmıştır.

Başlıca görevi padişah adına yazılan ferman, berat, nâme gibi belgelerin üzerine padişahın tuğrasını çekmekti. İşlerinin yoğun olduğu dönemlerde kubbe vezirlerinin en kıdemlisi kendisine yardım ederdi. En önemli görevlerinden biri de devlet arazi kayıtlarının tutulduğu tahrir defterlerindeki düzeltmeleri ve değişiklikleri yapmaktı. Bu düzeltme ve değiştirmeler divan heyeti huzurunda yapılırdı.

Padişahın mutlak vekiliydi ve padişahın mührünü taşırdı. Fatih Sultan Mehmet döneminde itibaren Divan-ı Hümayuna başkanlık etmeye başlamıştır. Padişahın mutlak vekili olduğundan devlet idaresinde büyük sorumluluk sahibiydi. Bütün tayin, azil ve terfiler onun yetkisindeydi. Sefer esnasında padişahın maiyetinde bulunur, padişah sefere gitmediğinde serdar-ı ekrem unvanı ile orduyu komuta ederdi, emirleri ferman demektir.

Yukarıdaki metin kutusunda Osmanlı Devletindeki bazı divan görevlilerinin görevleri ve yaptıkları işler hakkında bilgiler verilmiştir.

Yukarıdaki görselde görevi hakkında bilgi verilmeyen devlet adamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kazasker
B) Veziriazam
C) Defterdar
D) Şeyhülislam
E) Nişancı

11. Osmanlı Devleti'nde terzilik yapan Hasan Efendi, Kapalı Çarşı'dan peşin para ile sipariş ettiği ürünü alamayınca durumu "Kadı" efendiye şikâyet etmiş ancak sorunu çözülmeyince de Topkapı Sarayı'ndaki Divan-ı Hümayun'da hakkını aramış ve böylece adaletin gerçekleştirilmesi sağlanmıştır.

Bu duruma bağlı olarak Osmanlı hukuk sisteminin özellikleri hakkında aşağıdakilerden hangisini söylemek mümkündür?

- A) Kadı, Osmanlı hukukunun en üst düzey temsilcisidir.
B) Divan-ı Hümayun, temyiz mahkemesi özelliğine sahiptir.
C) Osmanlı hukukunda sorunların çözümünde dinî kurallar etkili değildir.
D) Kadıların ataması, Divan-ı Hümayun tarafından gerçekleştirilir.
E) Divan-ı Hümayun en üst düzey yürütme kuruluudur.

12. Medreseler dinî ve pozitif bilimlere ait yükseköğretim düzeyinde eğitimin verildiği kurumlardır.

Osmanlı Devleti'nde medreselerin açılmasında aşağıdakilerden hangisi etkili değildir?

- A) Müderris ihtiyacını karşılamak
B) Bilimsel çalışmalarda bulunmak
C) Dinî ilimler üzerine araştırmalar yapmak
D) Eğitimde birliği sağlamak
E) Halkın eğitim ve kültür seviyesini yükseltmek

13. Osmanlı Devleti'ndeki eğitim kurumları ve hizmet ettikleri alanlar hakkında aşağıda verilen eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) Lonca Teşkilatı - Mesleki eğitim
- B) Enderun Mektebi - Saray eğitimi
- C) Medrese - Dinî eğitim
- D) Humbarahane - Askerî eğitim
- E) Sıbyan Mektebi - Sağlık eğitimi

14. Osmanlı bilim insanları ve onların çalışma yaptıkları alanlarla ilgili aşağıda verilen eşleştirmelerden hangisi doğru değildir?

Bilim İnsanı	Çalıştığı Alan
A) Ali Kuşçu	Matematik
B) Piri Reis	Coğrafya
C) Takiyuddin Mehmet	Astronomi
D) Akşemseddin	Tıp
E) Uluğ Bey	Kimya

15. Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Erken ve Klasik Dönemi'nde gelişme gösteren sanat dallarından biri değildir?

- A) Hat
- B) Ahşap ve taş işlemeciliği
- C) Heykel
- D) Dokumacılık
- E) Çinicilik

16. Osmanlı Devleti'nden günümüze çok sayıda el yazması eser bozulmadan kalmıştır.

Bu durumun ortaya çıkmasında aşağıdakilerden hangisi etkili değildir?

- A) Hat sanatının gelişmesi
- B) Ciltçilik teşkilatının kurulması
- C) Matbaacılık faaliyetlerinde bulunulması
- D) Kütüphanecilik faaliyetlerine önem verilmesi
- E) Yazılı kaynakları gelecek nesillere aktarma isteği

17. · Türkçenin büyük bir devlet dili olmasına zemin hazırlamıştır.
- Birçok eserin yapılmasına öncülük ettiği için "Ebu'l-Hayrat" diye anılmıştır.
- *Danışmendnâme* ve *Kâbusnâme* adlı eserleri Türkçeye tercüme ettirmiştir.

Verilen bilgilerde Osmanlı padişahlarından hangisinden bahsedilmiştir?

- A) I. Murad
- B) II. Murad
- C) II. Mehmed
- D) I. Selim
- E) I. Süleyman

18. Osmanlı medreselerinin en büyüklerinde bile talebe sayısı 20'ye ulaşmazdı. Eğitim faaliyetleri seviyeye göre yürütülür ve kitap geçme esas alınır. Öğretim süresi öğrencinin ders ve imtihanları verme durumuna bağlıydı. Dersler sık sık tekrarlanır ve karşılıklı münakaşalarla işlenir, yöntemin esası ezberciliğe dayanırdı. Belirtilen dersleri alan ve sınavları başarı ile veren öğrencilere icazetname denilen diploma verilir.

Verilenlere göre Osmanlı medreseleri ile ilgili,

- I. Öğretimde belli bir bitirme süresi yoktur.
- II. Öğretimde asıl olan kitabın öğrenilmesidir.
- III. Medreseyi bitiren tüm öğrenciler devlet kadrolarına alınmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

Aşağıda verilen metni göz önünde bulundurarak soruları cevaplayınız.

Osmanlı Şehrini Yapısı

Bütün geleneksel şehirlerde olduğu gibi Osmanlı şehrinin merkezinde de bir mabet (cami), merkezî devlet ofisi (başkentte saray, eyaletlerde sancak beyi konağı) ve nihayet Avrupa şehirlerinde de bulunan lonca binası ve depo gibi bir bedesten vardır. Bunlar genellikle abidevi binalardır. Bu yapılar, şehrin merkezdeki büyük meydanın üzerinde yer alır. Bu çekirdek bölgenin hemen etrafında zanaatçıların ve esnafın bulunduğu çarşı vardır. Her sokağın bütünü veya belirli kesimi belli dalda çalışan esnaf tarafından işgal edilmiştir. Bu sokaklar, bez-

zazlar, saraçlar, kavaflar, sahaflar, yemenciler, bakırcılar çarşıları gibi isimler alır. Saman pazarı, hayvan pazarı gibi yerler şehrin çevre kesimine varsa limana yakındır. Bu iş bölgelerinden sonra konut bölgesi yani mahalleler yer alır.

Osmanlı kentinde mahalle, sosyal sınıflaşmaya göre değil etnik ve dinî farklılığa göre biçimlenmiştir. Yani Müslim ve gayrimüslim aynı mahallede oturmaz.

1. Geleneksel bir Osmanlı Şehrini şehir merkezinde neler yer almaktadır? Açıklayınız.

2. Çarşıların şehir yaşamındaki rolleri nelerdir? Açıklayınız.

3. Osmanlı şehirlerinde mahalle nasıl biçimlenmiştir? Yazınız.

4. Yukarıda verilen görsel şehir yaşamı ile ilgili çarşıların hangi özelliklerini öne çıkarmaktadır? Yazınız.

Aşağıdaki soruları metinden yola çıkarak cevaplayınız.

Kendini İlme Tahsis Eden Fâni, Bakidir.

Zihniyetiyle bir ayağı Şark'ta öteki Garb'ta olan büyük hükümdar Fatih Sultan Mehmet, ilim adamına gösterdiği emsalsiz ilgi ve sevgi ile ilim adamının fikrî özgürlük ve haysiyetini kurtarmıştı. İstanbul'a ayak basar basmaz, Aya-sofya'dan ve papaz odalarından yararlanarak mevcut binalarda, ilk medreseleri açmıştı. Ali Kuşçu, Ali Tusi ve Molla Zeyrek gibi büyük hocaları bu müesseselerin başına getirmişti. Fatih, seferlerde de âlimlerden bir kısmını beraberinde götürür, bazen heyet hâlinde bazen de tek tek onları yanına alır ve gittiği yerlerde boş zamanlarını ilmî sohbetlerle geçirirdi. Fatih, gittiği memleketlerin âlimleriyle de görüşürdü. Padişah; âlimlerin nazını çekmekte, huysuzluk, titizlik, geçimsizlik hatta kıskançlıklarını idare etmekte çok temkinliydi. Onun bu tahammüllü anlayışı, ilmin özgürlüğüne ve şerefine en büyük hizmetti. Onlarla sohbet eder, latifelerde bulunur, bilhassa münazaralara karşı adeta tiryakilik gösterirdi. Padişahın yanına girerken âlimler, teşrifat kurallarına uymak zorunda olsalar da Hatibzade gibi bazı âlimler değil padişahın elini öpmek, huzurunda eğilmezdi. Fatih de bütün bunları hoş görerek müdahale etmezdi. Toplantılarda âlimler oturur, ümera ayakta dururdu. Fatih, fazilet ve irfanı ile şöret bulan insanları İstanbul'a davet ederek hükümet merkezini ilim ve fen durağı hâline getirmeye çalışırdı. Bu yoldaki ulvi maksadını gerçekleştirmek için hiçbir fedakârlıktan çekinmez ve hiçbir masraftan kaçınmazdı. Fatih, tıpkı askerî fetihleri gibi bilgi adına açtığı savaşta da bir âlimler, sanatkârlar ordusu tesis etmiş ve bu muhteşem kadronun başına da yine kendisi serdar olmuştu.

Semiha Ayverdi, Edebi ve Manevi Dünyası İçinde Fatih, s.58-59'dan düzenlenmiştir.

1. "Zihniyetiyle bir ayağı Şark'ta öteki Garp' ta" ifadesi ne anlama gelmektedir?

2. Fatih Sultan Mehmed'in ilmin özgürlüğü ve şerefine yaptığı en büyük hizmet nedir?

3. "Teşrifat" ne demektir?

4. Fatih'in, İstanbul'un Fethi'nden sonra yaptığı ilk icraatlar neler olmuştur?

5. Bir devletin bekasında, askerlerden oluşan ordu mu yoksa âlimler ve sanatkârlar ordusu mu daha önemlidir? Neden?

6. Fatih Sultan Mehmed'in ilim alanında ulaşmak istediği en büyük amaç nedir?

7. Aşağıdakilerden hangisi toplantılarda âlimler otururken ümeranın ayakta durmasının sebeplerinden biri olabilir?

- A) Ulemanın şöhret sahibi olması
- B) Yönetici kademelerinin genellikle ilmiye sınıfından seçilmesi
- C) Ulemanın devlet kademelerindeki en üst sınıfı oluşturması
- D) İlim adamlarına büyük hürmet gösterilmesi
- E) Ümeranın devlet kademesinde daha alt seviyede yer alması

Aşağıdaki soruları metinden yola çıkarak cevaplayınız.

II. MURAD

Görsel: Sultan II. Murad Han

II. Murad Timur'un ölümünden sonra oğlu Şahruh'un idaresindeki Timur Devleti, II. Murad tahta geçtiğinde, hâlâ kuvvetini koruyor ve Osmanlılar için önemli bir tehlike oluştuyordu. II. Murad, Anadolu'daki temkinli hareketleriyle bu tehlikeyi Osmanlı üzerine çekmedi. Varna ve II. Kosova Savaşlarında kazandığı başarılar sayesinde Balkanlardaki Haçlı ilerleyişi son buldu ve İstanbul'un Fethi için gerekli zemini sağladı. II. Murad, yaptırdığı eserlerden dolayı "Ebu'l hayrât" unvanıyla anılmıştır. Otuz yıllık hükümdarlık döneminde, Osmanlı para birimi olan akçe, değerini korumuş devletin gelirleri 2.5 milyon altın a yükselmiştir. Kültürel faaliyetlere de önem veren II. Murad sanat, edebiyat ve musikiyi takdir eden tasavvufi hayata düşkün bir hükümdardır. Onun döneminde Türkçe ve Oğuz Türk kimliği ön plana çıkmıştır.

Erhan Afyoncu, Sorularla Osmanlı İmparatorluğu, s.112-113'ten düzenlenmiştir.

1. Timur Devleti'nin Osmanlılar için tehlike oluşturmalarının gerekçeleri nelerdir?

2. II. Kosova Savaşı'nın Türk tarihi açısından önemi nedir?

3. "Ebu'l-hayrât" ne demektir?

4. II. Murad Dönemi'nde Türkçe'nin ve Türk kimliğinin ön plana çıkmasının nedenleri neler olabilir?

Aşağıdaki soruları metinden yola çıkarak cevaplayınız.

İSTANBUL RASATHANESİ VE TAKİYÜDDİN ER-RÂSİD

Osmanlı Devleti'nin yetiştirdiği büyük astronom ve matematikçilerden olan Takiyüddin er-Râsîd, 14 Haziran 1526 tarihinde Şam'da doğmuştur. Başta babası olmak üzere Şam ve Mısır'daki çeşitli âlimlerden akli ve nakli bilimleri tahsil etmiştir. Takiyüddin, matematik sahasında beş, astronomi sahasında yirmi, fizik-mekanik sahasında üç, tıp ve zooloji sahasında birer eser telif etmiş ayrıca ölçü ve tartılar ile ilgili bir risale yazmıştır. Takiyüddin'in asıl amacı "Uluğ Bey Zîc"indeki bazı eksik kısımları tamamlamak ve yeni bir zîc hazırlamaktır. İstanbul Rasathanesi'nin kurulması, bu amacına ulaşmasına imkân tanımıştır. Takiyüddin, Sultan II. Selim tarafından 1571 yılında müneccimbaşı tayin edilmiştir. 1579'da Sultan III. Murad'ın bir fermanıyla Tophane sırtlarında ve bugünkü Fransız elçilik sarayının bulunduğu yerde bir rasathane inşasına başlanmıştır. Astronomi sahasındaki önemli kitaplar ve aletler de bu rasathanede toplanmıştır. Rasathanede yapılan gözlemler sonucunda Takiyüddin, güneş parametrelerinin hesaplanması için yeni bir metot geliştirmiştir. Takiyüddin, asıl amacına yönelik olarak da yeni gözlemlerine dayanarak güneş ve ay cetvellerini ihtiva eden zîcler hazırlamış ve Sultan III. Murad'a ithaf etmiştir.

Ekmeleddin İhsanoğlu-Mustafa Kaçar, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Klasik Bilim Geleneğinin Tarihçesi", s.166-168'den düzenlenmiştir.

1. Takiyüddin'in matematik ve astronomi alanında yaptığı çalışmalar nelerdir?

2. "Müneccimbaşı" ne demektir?

3. İstanbul'da rasathane kurulmasının gerekçeleri neler olabilir?

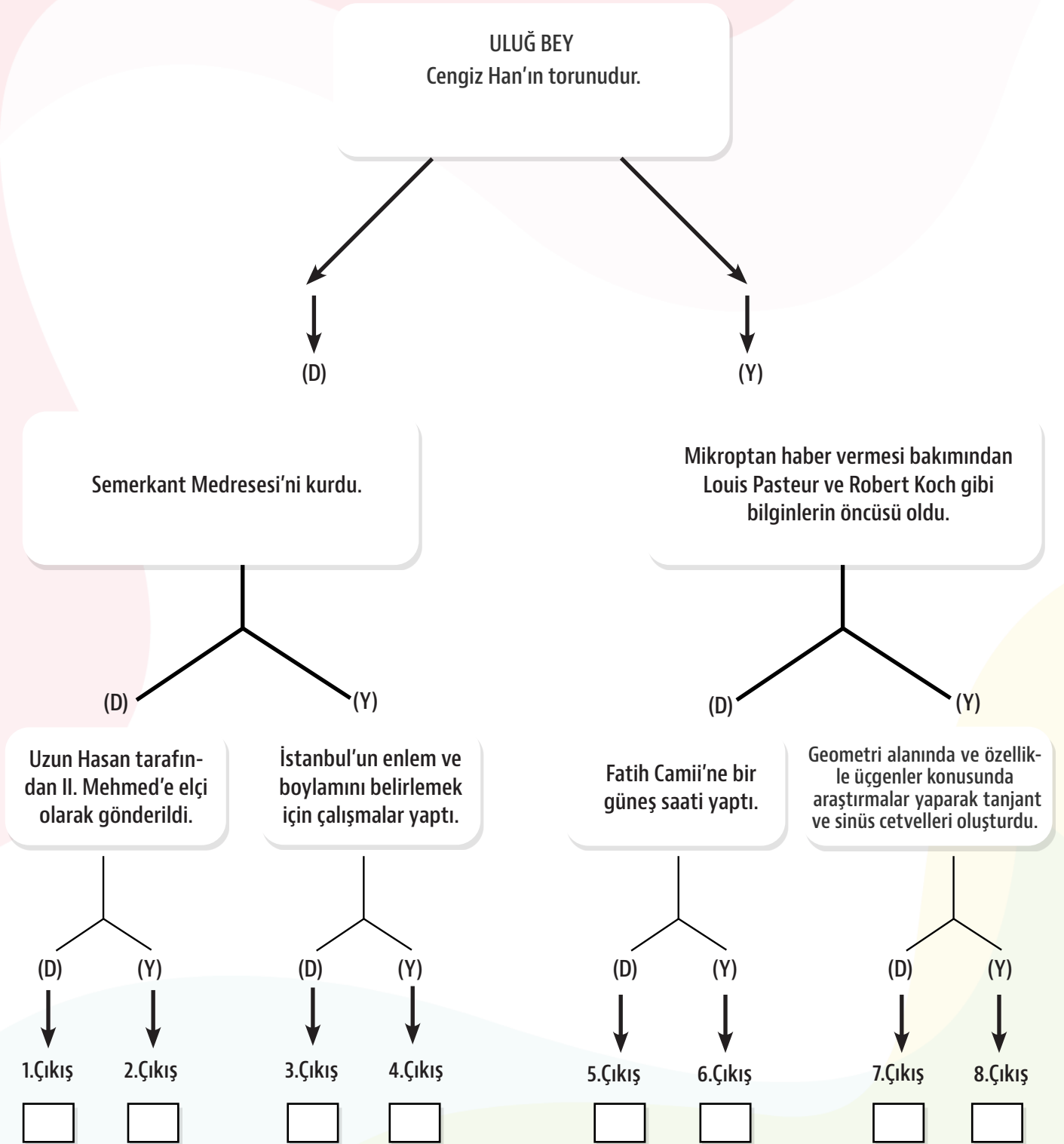
4. Akli ve nakli bilimlere örnekler veriniz.

5. Rasathanelerin günümüzde astronomi biliminin gelişmesine katkıları neler olabilir?

Türk Dünyasında Yetişen Âlimler

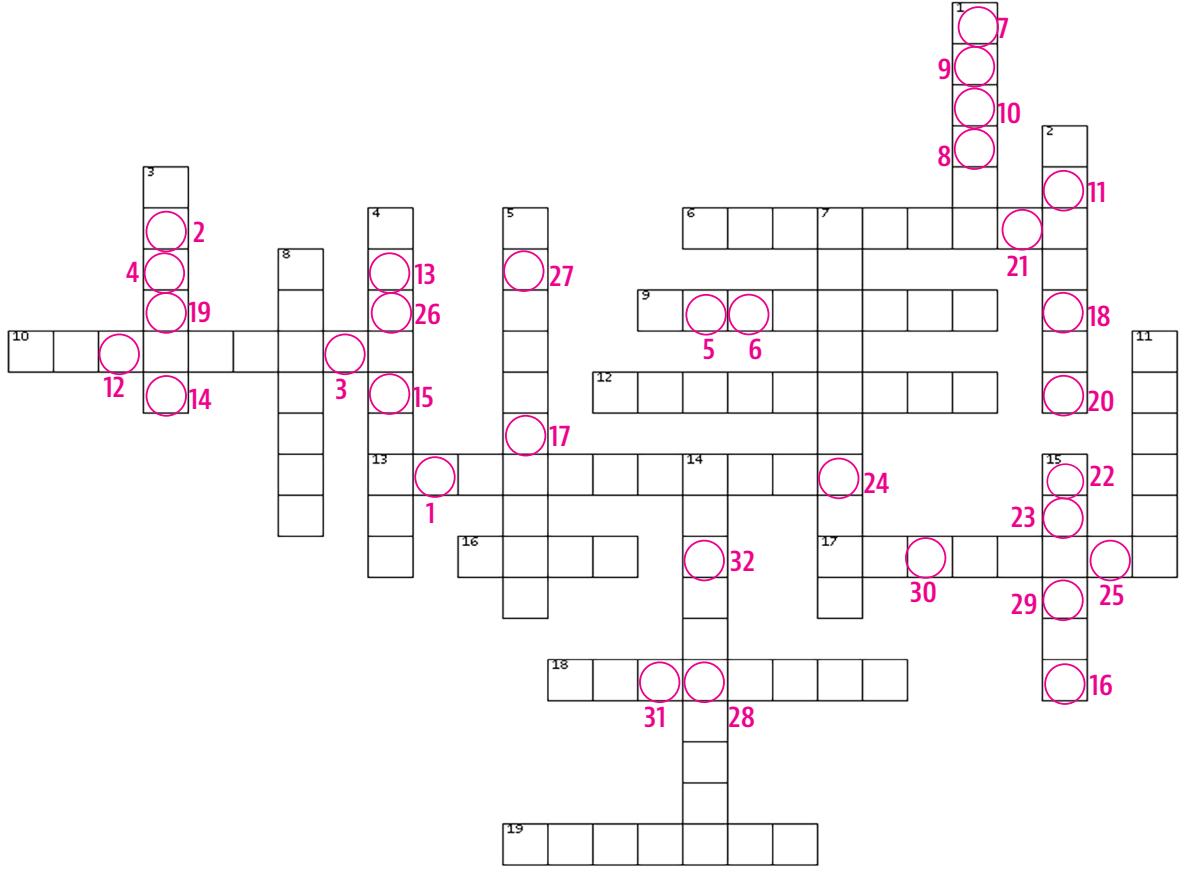
TANILAYICI DALLANMIŞ AĞAÇ

Aşağıda birbirleri ile bağlantılı Doğru/Yanlış ifadeler içeren Tanılayıcı Dallanmış Ağaç tekniğinde bir bilgi verilmiştir. İlk cümleden başlayarak her doğru (D) ya da yanlış (Y) cevabınıza göre çıkışlardan sadece birini işaretleyiniz.

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

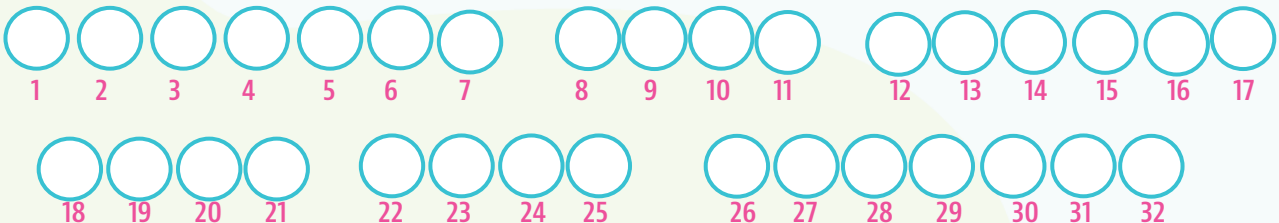
SOLDAN SAĞA

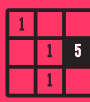
6. Medrese öğrencilerine verilen ad.
9. Işık, gölge ve hacim duygusu yansıtılmayan küçük, renkli resim sanatı.
10. Sahne, perde, dekor, suflör kullanmadan halkın ortasında oynanan Türk halk tiyatrosu.
12. Medrese tahsilini tamamlayan talebenin, ilmiye teşkilatında herhangi bir vazife alabilmesi için atama beklemesi.
13. Mikroptan haber vermesi bakımından Louis Pasteur ve Robert Koch gibi bilginlerin öncüsü olan bilim insanı.
16. Osmanlı Devleti'nde vakıfları denetleyen kişi.
17. Medrese ve büyük câmilerde ders okutan âlim.
18. İstanbul'un enlem ve boylamını tespit eden bilim insanı.
19. Günlük hesapların yazıldığı gelir ve gider defteri.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Osmanlı Devleti'nde eğitim-öğretim ve yargı görevlerini yürüten sınıf.
2. Genellikle İslami bilimlerin okutulduğu yer.
3. Taklitler yaparak, hoş hikâyeler anlatarak halkı eğlendiren sanatçı.
4. Mercimek Ahmet'in eseri.
5. II. Mehmet tarafından kurulan medrese.
7. Bir kimseye izin verildiğini gösteren belge, diploma.
8. Timur'un torunu da olan matematikçi, astronom ve şair.
11. Divan şiiri şairlerinin ve Türk halk şiiri ozanlarının yapıtlarında kullandıkları takma ad.
14. Kur'an'ın okunması ve ezberlenmesi için açılan ihtisas medresesi.
15. Osmanlı padişahı Genç Osman'ın şiirlerinde kullandığı mahlası.

ANAHTAR KELİME

Kelime Avı

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

İlköğretim

KTBISEİENBMYA

Matematik

İİLALMIK

Fetva

HLÜEŞİSMAYL

Anonim

LARKKÜLÜÜHT

Mahkeme

AİKRİSEMRAEUKZL

Düşünür

KFEMKTERİÜ

Müderis

EYFADDİEÜDDSRNKAŞVRIİUE

Uluğ Bey

AİARAHETSNEKNRSATSE

Fatih Sultan Mehmet

MNDEADEKŞŞİ

Şeyhülislam

EATİİLEZNİNEFLDB

Kadı

İKRNHDFUASU

İcasetname

DİRİESEEMĞTIME

Kâbusnâme

MMDRMİAEKEECH

Âlim

İLİYİFESİNNİ

Dinî ilim

İİMLNLKİA

Tıp Fakültesi

TPAÜDTİR

I. Murad

KAÜYİSSTPEÜHNAAR

Ali Kuşçu

İŞÇDIANBOĞA

ANAHTAR KELİME

Hacı Bektaş Velî

CEVAP ANAHTARI

EŞLEŞTİRME - 1

1. B
2. C
3. Ç
4. D
5. A

EŞLEŞTİRME - 2

1. C
2. A
3. Ç
4. B

BOŞLUK DOLDURMA

1. Tasavvuf	10. Hacı Bektâş-ı Velî
2. Mevlânâ Celâleddîn-î Rumî	11. Hacı Bayrâm-ı Velî
3. mutasavvıf	12. Ahî Evran
4. Yunus Emre	13. yönetenler sınıfı
5. Kur'an/sünnet	14. Orhan Gazi
6. merhamet/şefkate	15. İlmiye
7. Ahmet Yesevî	16. Seyfiye
8. Müslüman	17. Kalemîye
9. bağnaz	18. Reaya

ÇOKTAN SEÇMELİ

1. C
2. A
3. E
4. A
5. D
6. C
7. E
8. A
9. B
10. B
11. B
12. E

AÇIK UÇLU SORULAR

1. Bütün geleneksel şehirlerde merkezinde de bir mabet (cami), merkezi devlet ofisi (başkentte saray, eyaletler-de sancak beyi konağı) ve nihayet Avrupa şehirlerinde de bulunan lonca binası ve depo gibi bir bedesten bulunur.
2. Çarşıların şehir yaşamında önemli rolleri vardır. Bu yapılar, şehrin merkezdeki büyük meydanın etrafında bulunur. Her sokağın bütünü veya belirli kesimi belli dalda çalışan esnaf tarafından işgal edilmiştir. Bu sokaklar, bezzazlar, saraçlar, kavaflar, sahaflar, yemeniciler, bakırcılar çarşıları gibi isimler alır. Bu iş bölgelerinden sonra konut bölgesi yani mahalleler yer alır ve halkın ihtiyaçlarını karşılama noktasında önemli işlevleri vardır.
3. Osmanlı kentinde mahalle, sosyal sınıflaşmaya göre değil etnik ve dini farklılığa göre biçimlenmiştir. Yani Müslim ve gayrimüslim aynı mahallede oturmamıştır.
4. Görselde verilen çarşıda , insanların iç içe olduğu, dinlenme, eğlenme, alış veriş gibi birçok aktivitenin yapıldığı gözlenmektedir.

BECERİ TEMELLİ-1

1. Şahsında Türk, İran, İslâm ve Roma hükümdarlık geleneklerini birleştiren Osmanlı hükümdarı olarak bilinen II. Mehmed, doğunun ilim ve manevi gücü ile batının ilim ve tekniğini en iyi şekilde birleştirmeyi başarmış, tıpkı askerî fetihleri gibi bilgi adına açtığı savaşta da bir âlimler, sanatkârlar ordusu tesis etmiş olması nedeniyle "Zihniyetiyle bir ayağı Şark'ta öteki Garp'ta" ifadesi kullanılmıştır.
2. • İlim adamına emsalsiz ilgi ve sevgi göstermek,
• İlim adamlarına fikrî özgürlük sağlamak,
• Meseleler hakkında onlarla sohbet etmek,
• Âlimlerin nazını çekmekte sakınca görmemek, huysuzluk, titizlik, geçimsizlik hatta kıskançlıklarını idare etmek,
• Fazilet ve irfanı ile şöhrat bulan insanları İstanbul'a davet etmek.
3. • Resmî günlerde ve toplantılarda devlet büyüklerinin makam ve mevki sıralarına göre kabulü.
• Kurallara göre davranma.
4. • İstanbul'a ayak basar basmaz, Ayasofya'dan ve papaz odalarından yararlanarak mevcut binalarda, ilk medreseleri açmış,
• Ali Kuşçu, Ali Tusi ve Molla Zeyrek gibi büyük hocaları bu müesseselerin başına getirmiştir.
5. Bir millet savaş meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederse etsin o zaferlerin kalıcı sonuçlar vermesi ancak irfan ordusuyla mümkündür. M. Kemal ATATÜRK
6. • Fazilet ve irfanı ile şöhrat bulan insanları İstanbul'a davet ederek hükûmet merkezini ilim ve fen durağı hâline getirmek,
• Tıpkı askerî fetihleri gibi bilgi adına açtığı savaşta da bir âlimler, sanatkârlar ordusu tesis etmek.
7. D

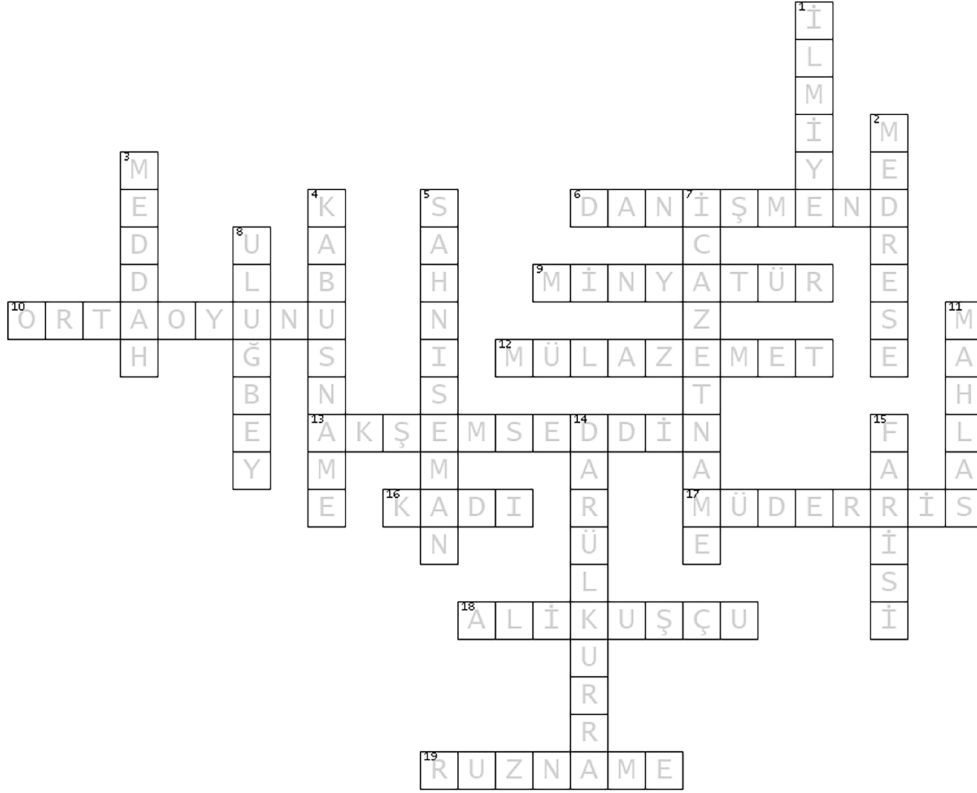
BECERİ TEMELLİ-2

1. Nizam-ı Âlem fikri ile birleşerek Osmanlı Devleti tarafından ileri seviyeye taşınan Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi, Kuruluş Devri'nde iki Türk hükümdar Yıldırım Bayezid ile Timur'u karşı karşıya getirmiş, ilerleyen dönemlerde de kendisini göstermiştir.
2. 1448'de yapılan II. Kosova Meydan Muharebesi sonucunda, Türklerin Balkanlardaki hâkimiyeti kesinleşmiş ve Avrupalılar savunmaya çekilmiştir.
3. Ebû'l- Hayrât, "Hayırların Babası" demektir.
4. • Millî bir kültür hareketine öncülük ederek, Danişmentli ve Selçuklu devirlerindeki Fars kültürü ve diğer yabancı kültürlerin etkisini önlemek,
• Silah ve paraların üzerine Kayı damgası vurarak, Oğuz şeceresinde önemli bir yere sahip olan Kayı Boyu'na mensup olduklarını vurgulamak,
• Bütün bu icraatlarıyla da millî kültür anlayışı kazandırarak birlik ve beraberliği artırmak istemesi Türkçe'nin ve Türk kimliğinin ön plana çıkmasını sağlamıştır.

BECERİ TEMELLİ-3

1.
 - Takıyüddin, matematik sahasında beş, astronomi sahasında yirmi, fizik-mekanik sahasında üç, tıp ve zooloji sahasında birer eser telif etmiş ayrıca ölçü ve tartılar ile ilgili bir risale yazmıştır.
 - Mısır, Şam ve Semerkant astronomi ve matematik okullarını kendi şahsında birleştirmiştir.
 - Osmanlı'nın ilk rasathanesini III. Murat Dönemi'nde İstanbul'da inşa etmiştir.
 - Birçok rasat aletinin yanında, ekinoksları belirlemek için Zatü'l Evtar isimli yeni bir rasat aleti daha icat etmiştir.
 - Yıldızların enlem ve boylamlarının belirlenmesinde Venüs'ü kullanarak farklı bir hesaplama usulünü keşfetmiştir.
 - Güneş'in yıllık hareketinin bilinen değerini dakika olarak hesaplamış, açıların ölçülmesinde sinüs, kosinüs, tanjant ve kotanjant gibi trigonometrik fonksiyonları kullanmıştır.
2. **Müneccimbaşı;** Osmanlı saray teşkilatında padişahın tahta oturması, savaş ilanı, sadrazam tayini, düğün gibi önemli olayların en uygun ve uğurlu zamanını önceden belirlemek ve takvim hazırlamakla görevli olan müneccimlerin başı durumundaki kimse.
3. Takıyüddin'in asıl amacı "Uluğ Bey Zîc"indeki bazı eksik kısımları tamamlamak ve yeni bir zîc hazırlamaktır. Ayrıca; yıldızların hareketliliğini, gökyüzü olaylarını, güneş tutulması ve ay tutulması gibi olayları incelemek; imsak vakitleri, Ramazan ayının başlangıcı, gibi olayların zamanını doğru tayin edebilmek de İstanbul'da rasathane kurulmasının gerekçeleri arasında sıralanabilir.
4. 1- Nakli ilimler. (Tefsir, kelam, hadis, fıkıh ilmi)
 2- Akli ilimler. (Tarih, coğrafya, edebiyat, matematik, fizik, kimya)
5.
 - Uzay boşluğunda meydana gelen her türlü değişikliğin gözlemlenmesi, verilerin toplanması ve incelenmesi mümkün olmuş, bu etkilerin insan hayatı üzerindeki etkileri tespit edilebilmiş,
 - Astronominin bir bilim olmasında ve pek çok bilim insanının yetişmesine hizmet etmiştir.

BULMACA

ANAHTAR KELİME: KENDİNİ İLME TAHSİS EDEN FÂNİ, BAKİDİR.

KELİME AVI

KTBIŞİENBMYA
S İ B Y A N M E K T E R İ
İİLALMİK
A K L İ Z L İ M
HİÜŞİSMAYL
S E Y H Ü L İ S L A M
LARKKÜLÜHT
H A K K U L T Ü R Ü
AİKRİSEMRAEKZL
R U M E L İ K A Z A S K E R İ
KFEKTERİÜ
M Ü T E F E K K İ R
EYFADDİÜDÖSRNKASVİİUE
S E R İ F Ü D İ N D A V U D - İ K A Y S E R İ
AİARAHETSNMKNRSATSE
S E M E R K A N T R A S A T H A N E S İ
MDEADEKŞİİ
A K S E M S E D D İ N
EATİİİEZNLİNEFLDB
Z E N S L L İ A L İ E F E N D İ
İKRNDUFUASU
D U R S U N F A K İ H
DİRİİSEEMÖTİME
N E D R E S E E G İ T İ M İ
MİDRMİAEKECH
M E R C İ M E K A H M E D
İLYİFESİMNİ
İ L N İ Y E S İ N İ F İ
İİMLNİKİA
A K L İ Z L İ M
TPAÜDİR
D A R U T T İ P
KADİİSSTPEÜHNAAR
S A K A Y K Ü T Ü P H A N E S İ
İİCDİANBOĞA
D O Ğ A N C İ B A S İ

ANAHTAR KELİME: ANADOLUNUN KANDİLLERİ

YAPILANDIRILMIŞ GRİD

CEVAP: 7. ÇIKIŞ

Etkileşimli Kitaplar

Beceri Temelli Kitaplar

Soru Bankası

Mobil Soru Bankası

Dinamik Uygulamalar

3B Modeller

YKS Kampı

TRT EBA TV Lise

OGM
MATERYAL

<http://ogmmateryal.eba.gov.tr>